

8. 24. 48. -वीणा a kind of lute. -सखः N. of Kubera. -समित a. equal to eleven. -सावर्णिः N. of the 12th Manu. -सूः f. a mother giving birth to eleven children.

रुद्रटः N. of a writer on rhetoric.

रुद्राणी 1 The wife of Rudra, N. of Pārvati; रुद्राण्या भगवान् रुद्रो ददर्श स्वगणैर्वृतः Bhāg. 12. 10. 3. -2 Epithet of a girl 11 years old.

रुद्रिय a. 1 Belonging to or coming from Rudra. -2 Fearful, dreadful. -3 Ved. Uttering praise or giving pleasure. -यम् Pleasure, delight.

रुद्री (= रुद्रवीणा above); L. D. B.

रुद्र I. 7 U. (रुणद्धि, रुद्धे, रुरोध, रुद्धे, अरुधत्-अरौसीत्-अरुद्ध, रोत्स्यति-ते, रोद्धुम्, रुद्ध; desid. रुत्स्यति-ते) 1 To obstruct, stop, arrest, check, oppose, hinder; impede, prevent; इदं रुणद्धि मां पद्ममन्तःकृजितषट्पदम् V. 4. 21; रुद्धालोके नर-पतिपथे Me. 39; प्राणापानगती रुद्ध्वा Bg. 4. 29. -2 To hold up, preserve, sustain (from falling); आशाबन्धः कुसुम-सदृशं प्रायशो ह्यङ्गनानां सद्यःपाति प्रणयि हृदयं विप्रयोगे रुणद्धि Me. 10. -3 (a) To shut up, lock or block up, close up, shut or close; (with loc., but sometimes with two acc.); Bk. 6. 35; व्रजं रुणद्धि गाम् Sk. (b) To surround, fence or hem in. -4 To bind, confine; व्यालं बालमृणालतन्तुभिरसौ रोद्धुं समुज्ज्वभते Bh. 2. 6. -5 To besiege, invest, blockade; रुन्धन्तु वारणघटा नगरं मदीयाः Mu. 4. 17; अरुणद् यवनः साकेतं or माध्यमिकान् Mbh.; Bk. 14. 29. -6 To hide, cover, obscure, conceal. -7 To oppress, torment, afflict excessively. -Caus. 1 To cause to stop, detain, impede, obstruct. -2 To fetter, confine, chain. -3 To oppress, torment, harass. -II. 1 P. (रोधति) To grow, germinate; cf. रुह्.

रुद्र p. p. 1 Obstructed, impeded, opposed. -2 Besieged, enclosed, hemmed. -3 Shut up. -4 Kept, detained. -5 Held, withheld. -6 Covered. -द्धा A siege. -Comp. -मूत्र a. suffering from retention of urine. -वक्त्र a. having the face covered.

रुधिर a. [रुध्-किरच् Un. 1. 50] Red, red-coloured. -रम् 1 Blood. -2 Saffron. -रः 1 The red colour. -2 The planet Mars; रोहिणीशकटमर्कनन्दनश्चेद् भिनत्ति रुधिरोऽथवा शशी Pt. 1. 213. -3 A kind of precious stone. -Comp. -अन्धः N. of a hell. -अशनः 'a blood-eater', a demon, an evil spirit. -आख्यः a kind of precious stone. -आननम् one of the five retrograding motions of Mars. -आमयः hemorrhage, piles. -उद्गारिन् a. 1 emitting blood. -2 N. of a संवत्सर. -पाथिन् m. a demon. -प्लावित a. soaked in blood. -लालस a. sanguinary. -लेपः a. spot of blood. -सार a. sanguine.

रुध् 4 P. (रुध्यति) 1 To confound, disturb. -2 Ved. To suffer violent pain.

सं. इ. को... १६९

रुमा [Un. 1. 137] 1 N. of the wife of Sugriva. -2 A salt mine or salt lake.

रुम्र a. 1 Tawny. -2 Bright. -3 Beautiful.

रुमः [रौति रु-क्नु Un. 4. 113] 1 A kind of deer; विरुचे रुचेष्टितभूमिषु R. 9. 51, 72. -2 A dog. -3 A kind of savage animal; कव्यादा नाम रुमः Bhāg. 5. 26. 12.

रुम्त्सा The wish to obstruct, check.

रुमथः (रु-अथः कित् Un. 1. 115) A dog.

रुमुः, -रुमु (बु) कः The castor-oil tree.

रुम् 6 P. (रुमति) 1 To hurt, kill, destroy; वारितो मदन्यापपो रुमतीः पादयोर्जहौ Bhāg. 9. 9. 24. -2 To tease, vex.

रुमात् a. 1 Hurting, disagreeable, displeasing (as words); छिन्धात् प्रसह्य रुमतीमसती प्रमुञ्चेत् Bhāg. 4. 4. 17; 6. 10. 28. -2 Ved. Bright, white.

रुम् I. 4 P. (रुम्यति; rarely रुम्यते; रुमित, रुष्ट) To be angry, to be vexed or annoyed, be offended; ततोऽरुम्यद-नर्दच्च Bk. 17. 40; मा मुहो मा रुषोऽधुना 15. 16; 9. 20. -II. 1 P. (रोषति) 1 To hurt, injure, kill. -2 To vex, annoy. -3 Ved. To be offended. -Caus. To provoke, engage, exasperate.

रुम्, रुषा f. Anger, wrath, rage; निर्बन्धसंजातरुषा R. 5. 21; प्रहेष्वनिर्बन्धरुषो हि सन्तः 16. 80; 19. 20.

रुषित, रुष्ट p. p. Angry, enraged, provoked; स्वसैन्यं रुषितो बबन्ध ह Bhāg.

रुष्टिः f. Anger, wrath.

रुह् 1 P. (रोहति, रुरोह, अरुक्षत्, रोक्ष्यति, रोद्धुम्, रुह) 1 To grow, spring up, shoot forth, germinate; रुहारागप्रवालः M. 4. 1; केसरैरर्धरुहैः Me. 21; छिन्नोऽपि रोहति तरुः Bh. 2. 87. -2 To grow up, be developed, increase; रुहं क्षुधादिताः वत्साः... चरन्तु ...तृणम् Bhāg. 10. 13. 6. -3 To rise, mount upwards, ascend. -4 To grow over, heal up (as a wound); रोहते सायकैर्विद्धं न संरोहति वाक्क्षतम् Pt. 3. 111. -5 To reach to, attain. -Caus. (रोपयति-ते, रोहयति-ते) 1 To cause to grow, plant, put in the ground; तारयेद् वृक्षरोपी च तस्माद् वृक्षांश्च रोपयेत् Mb. 13. 58. 26. -2 To raise up, elevate. -3 To entrust, devolve upon, commit to the care of; गुणवत्सुतरोपिताश्रियः R. 8. 11. -4 To fix upon, direct towards, cast at; R. 9. 22. -5 To fix, fasten. -Desid. (रुक्षति) To wish to grow &c.

रुह्, रुह a. (At the end of comp.) Growing or produced in; as महीरुह्, पङ्केरुह् &c.

रुहकम् A hole, cave, chasm.

रुहा The Dūrvā grass.

रुहन् m. [रुह्-क्वनिप् Un. 4. 124] A plant, tree.

रुह् p. p. [रुह्-क्त] 1 Grown, sprung up, shot forth, germinated. -2 Born, produced; विषयव्यासंगरुहात्मना